

УДК 821.111(94)
P58

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Перекладено за виданням:
Robotham M. Lying Beside You : A Novel /
Michael Robotham. — London : Sphere, 2023. — 400 p.

Переклад з англійської *Мирослава Томащука*

Обережно! Ненормативна лексика!

Дизайнер обкладинки *Маріанна Пащук*

ISBN 978-617-15-1266-5
ISBN 978-075-15-8160-7 (англ.)

© Bookwrite Pty, 2023
© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2025
© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад і художнє оформлення, 2025

1

Сайрус

Якби я міг сказати вам тільки щось одне про свого брата, то сказав би таке: за два дні після того, як йому виповнилось дев'ятнадцять, він убив наших батьків і сестер-близнючок через голоси у своїй голові. Поки що ніяк інакше про Еліаса — чи про мене — й не скажеш.

Я часто намагався уявити собі, що відбувалося в його голові того прохолодного осіннього вечора, коли наші сусіди в передчутті ночі вже заходилися зашторювати вікна, а вуличні ліхтарі яскріли розмитими жовтими колами. Що тоді казали йому ті голоси? Якими словами вони змусили його вчинити саме так?

Я вже замучився від власних «а що якби» і «можливо». А що якби я не зупинявся перекусити дорогою із футбольного тренування? А що якби я не погнав велосипед повз будинок Аліси Пайпер з надією краєм ока побачити її в саду чи по дорозі на тренування з нетболу? А що якби я швидше крутив педалі і швидше приїхав додому? Чи зміг би я зупинити його, чи теж загинув би?

Я — хлопчик, що вижив, сховався у повітці в саду, заникався поміж усякого причандалля і нюхав випари гасу, фарб і скошеної трави, поки на вулицях Ноттінгема завивали сирени.

У своїх жахіттях я завжди прокидаюся в мить, коли у брудних гетрах заходжу на кухню. Мама лежить на підлозі посеред заморожених горошин, що порозсипалися

по білій плитці. У духовці шкварчить курча, а фірмова мамина паелья вже пригорає до чавунної сковорідки.

За мамою я скучив найдужче. Відчуваю провину за те, що обираю собі улюбленицю, але вже ніхто не зможе насварити мене за такий вибір, окрім Еліаса, а в нього немає вибору. Зовсім.

Тато загинув у вітальні, коли присів біля DVD-програвача, намагаючись дістати звідти диск, який застряг там через котрусь із близнючок. Він захищався однією рукою і втратив три пальці, включно з великим, до того як ніж уп'явся йому в хребет.

Есме та Ейпріл робили уроки чи гралися на другому поверсі у спальні. Ейпріл, на двадцять хвилин старша, від того й більш відповідальна, завжди робила все перша, тож вона, одягнена у комбінезон єдинорога, сама наткнулася на ніж у спробі захистити сестричку. Есме довелося витягувати з-під ліжка, так що аж килим під нею зібгався. Вона загинула із укулеле в руках.

Багато із цих подробиць можуть стиснути мені горло чи пробудити мене моїм же криком, але вони вже блякнуть, наче фотографії. Тепер мої спогади вже не такі чіткі. Запахи... барви... і звуки. Страх.

Наприклад, я більше не можу пригадати колір сукні, в яку була одягнена мама, чи котра із сестер того тижня ходила із заплетеними косами (Есме та Ейпріл заплітали їх по черзі, щоб учителі могли їх розрізнати, чи щоб самим потім тих учителів плутати).

Не пам'ятаю, чи встиг тато відкоркувати домашнє пиво. Такий у нас був ритуал о шостій вечора: тато брав найсвіжішу пляшку щойно звареного пива і відкорковував її мідною відкривачкою із зображенням Вінстона Черчилля, а тоді помпезно наливав «бурштиновий нектар» у пивний кухоль і підносив його до світла,

щоб роздивитися колір і прозорість. Потім він заходжувався пити і розцмокувати той перший ковток у роті, втягувати повітря, наче сомельє, і приговорювати щось на кшталт: «Дещо солодаве... трішки каламутне... неготове... може бути... маслянисте... задовільне... ще тиждень — і буде ідеальне».

Це якраз ті дрібнички, які втікають від мене. Не пам'ятаю, чи струсив грязюку із бутс, чи зачинив хвіртку. Однак *добре* пам'ятаю, як обмив руки від залишків солі і випив води, бо мама дуже злилася, коли я псував собі апетит всякими перекусами перед вечерею. Так само вона скаржилась, що в мені «їжа не затримується» і що я «їх об'їдаю».

Скучив за її їжею. Скучив за її ніяковими для мене обіймами на людях. Скучив за тим, як вона плює на серветку і витирає з мого обличчя залишки їжі. Скучив за її спробами причесати мені чуприну. Скучив за її доріканнями, що я розповідаю близнючкам історії про приви́дів, чи що не опускаю кришку унітазу, чи що не закриваю тюбик із зубною пастою.

Після їхнього вбивства ніхто більше мені не дорікав. Бабуся з дідусем не могли. Вони теж тужили. Я став хлопчиком, якого жаліли, в якого тицяли пальцями, про якого шепотілися. Без друзів. Зацькований. Розпещений. Обговорюваний. Хлопчиком, який вживав наркотики, різав себе і приходив п'яним до школи. Таку дитину складно любити. Та й не дитина це зовсім, не після того, що я побачив.

* * *

У понеділок зранку, за п'ятнадцять десята, я вже сиджу у приймальні Ремптонської захищеної лікарні, що за годину їзди від Ноттінгема. Через п'ятнадцять хвилин трое

людей — суддя, психіатр-консультант та звичайний мирянин — почнуть розглядати заяву мого брата на звільнення. Із часу загибелі батьків і сестер минуло вже двадцять років. Тепер мені тридцять три. Еліасу тридцять вісім. Хлопчик став чоловіком. Брат хоче повернутися додому.

Багато років я розповідав усім, що бажаю Еліасу тільки найкращого, хоча й сам не розумів, що воно означає і чи поширюється це побажання на його звільнення. Як психолог-криміналіст я добре розумію психологічні вади. Я повинен відділяти людину від вчинку — ненавидіти гріх, а грішника пробачити.

Я багато читав про прощення. Читав про людей, які приходили до вбивць у в'язницю зі співчуттям і відпущенням їхніх гріхів. Вони кажуть щось типу: «Ти відібрав у мого серця частинку, яку я нічим не зможу замінити, але я пробачаю тобі».

Якась жінка, мати років шістдесяти, втратила єдиного сина — його зарізали на вечерці. Коли суддя визнав убивцю, шістнадцятирічного хлопця, винним, вона пробачила підлітка. Геть спантеличена, вона все повторювала: «Я щойно обійняла людину, яка вбила мого сина, — і одразу ж додала: — Мене наче щось відпустило. Я одразу ж зрозуміла, що ненависть, горе і злість зникли».

Краща версія мене, добріша душа, емпат, віруючий обдарував би Еліаса прощенням, яке він шукає. Безумовно. Без сумнівів і вагань. Але я не такий.

Доктор Бейлі показує охоронцю посвідчення і йде по мене до приймальної. Він працює над справою Еліаса. Йому десь п'ятдесят, він невисокий, суворий психіатр. Має коротко стрижену бороду і сивий хвостик, який наче відтягує його волосся разом із лобом.

— Ну як там? — питаю я.

— Наче багатообіцяюче.

«Для кого?» — хочеться мені спитати, але я знаю, на чиєму боці доктор Бейлі. Він гадає, що і я там. Можливо, так і є.

Він махає охоронцю через захисну панель. Двері відчиняються, і нас обох ведуть довгими коридорами, в яких пахне фенолом і мийним засобом із запахом сосни.

Ремптон — це одна з трьох психіатричних лікарень Англії з найвищим рівнем безпеки. У «Daily Mail» пишуть, що там тримають «найгірших серед найгірших», але журналісти зосереджуються на високопоставлених пацієнтах типу «різників», «м'ясників», «горлорізів». Із цих слів вийде більш заманливий заголовок, ніж зі зграйки хворих, яких лікують від розладів особистості та настрою — хвороб, де не важливо, скільки душ у тебе на рахунку.

Ось ми вже у просторому залі з десятком стільців, більшість із яких стоять порожні переддовгим відполірованим столом. Бічні двері відчиняються навстіж. Заходить Еліас. Його востанне плескають по плечі, а потім кажуть сісти. Він махає мені рукою. Бачу полегшення в його погляді.

Ми не схожі на братів. За ці роки він погладшав — усе через препарати і малорухливість. Волосся на його скронях уже побило сивиною. В нього кругле прищаве обличчя, тонкі губи і притомні карі очі, які видаються на диво порожніми.

Сьогодні він одягнувся у все найкраще — бежеві штани і акуратно випрасувану білу сорочку. У змашеному гелем волоссі видно сліди від гребінця — прямі лінії спереду назад.

Пробираюся крізь ряди крісел і нарешті тисну його вологу руку.

- Ти прийшов.
- Звісно. Як ти?
- Хвилююся.
- Доктор Бейлі каже, що ти поведився добре.
- Сподіваюсь на це.

Еліас нервово поглядає на головний стіл і три самотні стільці.

Відчиняються ще одні двері і входять троє. Комісія — двоє чоловіків і жінка. Сідають на свої місця. У кожного є бейджик з ім'ям, але вони все одно називають себе. Офіційний представник, суддя Еймс, невисокий огрядний чоловічок у костюмі в смужку, із зачесаним назад сивим волоссям, яке прикриває лисину на маківці. Психіатр, доктор Стегер, одягнений у ділову сорочку із засуканими по лікті рукавами і краватку в косу смужку. Волосся він змастив гелем, а на зап'ясті висить товстий срібний браслет замість годинника. Цивільний представник комісії, місіс Шейла Гайнс, схожа на виховательку із дитячого садочка: мені легко уявити, як вона розважає дітей, а потім каже їм іти на ранковий «фруктовий перекус».

Усіх незнайомців у залі треба ідентифікувати. Очі членів комісії звертаються до мене.

— Я Сайрус Гевен, брат Еліаса.

— Ви його найближчий родич? — цікавиться суддя.

«Я його єдиний родич», — хочеться відповісти мені, але це не зовсім правда. У нього все ще є бабуся з дідушем, тітки, дядьки, кілька двоюрідних родичів, від яких уже двадцять років не чути й звісточки. Сумніваюся, що на якихось посиденьках їм хочеться обговорювати такого родича, як Еліас.

— Я його найближчий живий родич, — відповідаю я і одразу жалкую про дібрані слова.

— Ви медик? — питає місіс Гайнс.

— Я психолог-криміналіст.

— Як цікаво.

Суддя Еймс уже хоче братися до справи. Він звертається до Еліаса:

— Вам давали які-небудь препарати, які можуть вплинути на вашу здатність брати участь у цьому слуханні?

— Тільки звичайні ліки, — відповідає Еліас голосніше, ніж від нього б вимагали.

— Що саме ви вживаєте? — питає психіатр.

— Клозапін.

— Ви знаєте, що може статися, якщо ви припините вживати ліки?

— Знову захворію, — похапцем додає брат. — Але мені вже краще.

Суддя Еймс відводить очі від своїх записів.

— Ми розглянули звіти двох психологів-консультантів і вислухали доповідь доктора Бейлі, а також медсестри і двох штатних психіатрів. Вас ознайомили з їхніми свідченнями?

Еліас киває.

— Маєте якісь питання?

— Ні, сер.

— Це ваша нагода виступити на свій захист, Еліасе. Скажіть, чого ви хочете зараз?

Еліас відсуває стільця і вже ладен підвестись, але суддя наказує сидіти. Брат дістає із кишені аркуш паперу.

— Я б хотів висловити подяку комісії за цю можливість, — говорить він, прикліпуючи, наче забув окуляри. Хіба він їх носить? Минуло вже багато років, відколи я бачив, щоб він читав щось, окрім коміксів і графічних романів, які я приносив йому, коли провідував. Татові